

Nerovnoprávné postavení spolků

Občanské sdružení Za záchranu kostela sv. Jiljí vzniklo r. 2008 na záchranu kostela sv. Jiljí. Za svou existenci téměř opravilo kostel, opravilo Vochlickou rozhlednu, pomohlo OÚ v Lubenci s naučnými stezkami, pomohlo s pietním uložením zbytku pomníku obětem 1. světové války na Ruském kopci, připravuje regionální muzeum, pořádá kulturní akce...

R. 2012 bylo založeno občanské sdružení SOS Lubenec, které vzniklo na základě odporu proti vybudování hlubinného úložiště radioaktivních odpadů u Lubence. Toto občanské sdružení zorganizovalo referendum, kterého se zúčastnilo 53,5 % lidí a 83% voličů jednoznačně hlubinné úložiště odmítlo.

Obě občanská sdružení nyní prosazují zájem občanů, proti vůli SÚRAO. Záměrně říkám proti vůli SÚRAO, protože skutečně si nejsem jistá, zda vybudovat hlubinné úložiště radioaktivních odpadů je i zájmem státu.

Jaké tedy mají postavení spolky v tomto procesu?

- v současné době jsou ještě účastníky řízení. SÚRAO si dalo žádost o průzkumné území, aby na lokalitě Čertovka mohlo provést geologické průzkumy a případně vybudovat úložiště.

- Ministerstvo životního prostředí toto povolilo. Proti tomuto povolení se spolky odvolaly k Městskému soudu v Praze. Vždyť je to jen obyčejný průzkum - tak proč se spolky tak usilovně brání? Odpověď je zcela jednoduchá. Pokud vše projde podle přání SÚRAO, nebudou již spolky, ani obce podle atomového zákona účastníky řízení a nebudou moci již nic ovlivnit. Půjde o zájem státu. Lidé mohou remcat, mohou protestovat a to je asi tak všechno. Občané, aby je bylo vůbec slyšet, budou nuceni svůj nesouhlas projevit tím, že se asi budou muset přivazovat ke stromům nebo si lehat na koleje. Je snad zájmem státu, aby lidé byli nuceni k takovým činům? Není to snad pohrdání státních úřadů člověkem samotným a jeho svobodou? Jaký by byl problém změnit zákon tak, aby v této první a přípravné fázi geologických prací jsme nemuseli hned spadat pod atomový zákon? Jistá snaha zde byla v pracovní skupině při ministerstvu průmyslu. Tento zákon na posílení postavení obcí v celém procesu vyhledávání nebyl však za čtyři roky jeho přípravy dodnes schválen a ani nebyl projednán mezi poslanci.

- Pokud se podíváme na mediální prostředky, tak i zde má SÚRAO neskutečný náskok. Když jsme začínali organizovat první schůze, byla po p. doktorovi Slovákovi málem házena rajčata. Druhý den, jsme se na ČTK dočetli, jak vstřícná a plodná diskuze u nás proběhla a jak lidé s nadšením vnímali postoj SÚRAO. S mnohými novináři a televizními reportéry se známe z našich jiných aktivit a několikrát nám bylo jasně naznačeno, že v našem státě probíhá taková malá cenzura, kdy o problému v jakémsi státním zájmu se musí mluvit jen pozitivně, či raději vůbec. A tak někteří novináři ze strachu, aby nepřišli o práci, raději o problému nemluvili. Dnes se nám situace zdá podstatně lepší, což můžete vidět na množství novinářů, které je tu dnes akreditováno.

- Finanční situace občanských sdružení se v porovnání se SÚRAO nedá srovnat. Pokud sdružení neseženou nějaké dotace - většinou ve výši do 15.000,- Kč za rok na vydávání informačních novin, musí členové sáhnout do vlastní kapsy a veškeré aktivity si zaplatit ze svého, včetně konzultací s právníky či soudní poplatky. Proto i dnes si musíte každý z Vás zaplatit své občerstvení. Naproti tomu SÚRAO z kapes daňových poplatníků, tedy i z kapes členů spolků, hradí velkolepé hody na svých konferencích a jejich výroční zprávy a propagační materiály jsou na krásných křídových papírech. Nemluvě o tom, že na podporu svého snažení hradí lidem i týdenní pobyty v cizině za poznáním jaderných zařízení, což by nebylo zas tak špatné, ale hradit lidem návštěvu vinných sklípků, včetně návštěvy památek mi nepřipadá zas tak správné. Mohou si třeba spolky ze státního rozpočtu uhradit výlety na

návštěvu jaderných zařízení, kde to nefunguje - například na reaktor A1, nebo návštěvu Černobylu? Nemohou a SÚRAO jim na to nepřispěje. SÚRAO organizuje přednášky na školách, kde již od malička připravují děti na to, jak krásné bude žít vedle hlubinného úložiště radioaktivních odpadů a ještě je vezmou na výlet do Temelína. Nedokážete si představit, s jakým posměchem mi přišel domů můj syn, který jediný ve třídě nesouhlasil s úložištěm. Myslíte si, že členové občanského sdružení, kteří musí ve všední den chodit do práce, mohou v tuto dobu chodit do škol a oponovat zaměstnancům SÚRAO - nemohou.

- Čím více se však o celý problém naše občanská sdružení zajímají, tím více zjišťujeme, že za vším, jak to bývá, jsou jen a jen peníze, schované na jaderném účtu a každá firma, která by si jen trochu na tyto peníze mohla sáhnout, bude vykládat nesmírné úsilí, aby se stavba, která není vlastně v tuto chvíli až tak potřebná, byla vlastně až moc potřebná. A rozhodně vrcholní manažeři těchto firem, kteří mají několikanásobné platy v přepočtu k průměrné výplatě na našem venkově, o žádném snížení svých platů neuvažují. A odškodnění od státu za první průzkumy pro obce jsou jen malinkou almužnou proti těm obrovským finančním tokům, které jsou za vším schovány...

- Proti takovému velkému kolosu však nelze bojovat. Co nám tedy zbývá? Smát se, smát se typickým českým humorem, ukazovat na hloupá rozhodnutí státních úředníků. Lidé, novináři a veřejnost se chtějí bavit, nechtějí vidět jen zas další utracené státní peníze - jejichž kauzami nás bombardují televizní noviny, a tak jsme vyrukovali do boje s turistickou stezkou Zářivkou. Když státní úředníci nevědí, co chtějí zničit, jak krásná a částečně chráněná krajina mezi Lubencem a Blatnem je, tak my jim to dáme až pod nos i s naší mapou. Třeba pochopí, že takový poklad je škoda zničit. Jestliže chceme do problému zapojit širokou veřejnost - nabídneme lidem zážitkovou turistiku - projděte si krásná místa, která si za rok třeba už nebudete moci projít. A pokud tu úložiště skutečně nebude, přivedeme sem alespoň velké množství turistů, které přinesou zas místním lidem práci.

Budeme se snažit zachránit náš kraj a přírodu kreativitou, která státním úředníkům chybí. Na jaře můžete očekávat Den proti úložišti a plánujeme vybudovat i jakési nezávislé informační středisko, kde by se o úložišti psalo a mluvilo bez příkras. Je to výzva pro naše státní úředníky, kteří zde sedí, zda se budou chtít stát spoluautory, či nikoli. Chceme skutečně navázat dialog, a pokud nám pomohou takové nezávislé informační středisko zřídit, byli bychom velmi potěšeni. Otázkou však je, zda je to i v jejich zájmu a zda vůbec s námi chtějí nějaký dialog navázat.